

Derogatie

Inspectieresultaten mest 2020

Deze factsheet geeft inzicht in resultaten van de derogatiecontroles uitgevoerd in het jaar 2020.

Met derogatie mogen bepaalde landbouwbedrijven onder voorwaarden meer stikstof uit graasdiermest aanwenden als belangrijke bron van voeding voor het gewas. 1 van de derogatievoorwaarden is dat de Nederlandse overheid toezicht houdt op de naleving van de voorwaarden die gelden voor de derogatievergunning. Op minimaal 5% van de bedrijven die een derogatievergunning hebben gekregen, worden door de NVWA fysieke controles uitgevoerd op de naleving van de derogatievoorwaarden.

Wettelijk kader

In de Europese Nitraatrichtlijn zijn afspraken vastgelegd over de bescherming van grond- en oppervlaktewater tegen verontreiniging door nitraat uit agrarische bronnen. Deze richtlijn verplicht lidstaten het stikstofgebruik via dierlijke mest te beperken tot maximaal 170 kg per hectare per jaar.

Een lidstaat kan de Europese Commissie vragen hier onder bepaalde voorwaarden van af te mogen wijken (derogatie). Na het verkrijgen van derogatie kan, onder voorwaarden, per hectare tot 230 of 250 kg stikstof uit graasdiermest worden gebruikt op landbouwgrond. Op 17 juli 2020 heeft de Europese Commissie aan Nederland een derogatiebeschikking afgegeven voor de periode 2020-2021. Voorwaarden in de derogatiebeschikking 2020-2021 zijn door Nederland opgenomen in nationale regelgeving.

Samenwerking

Bij de handhaving op de Meststoffenwet wordt door de NVWA op veel terreinen intensief samengewerkt met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De NVWA geeft uitvoering aan en houdt toezicht op naleving van de Nitraatrichtlijn. Bij de handhaving van het mestbeleid door RVO en de NVWA is specifiek rekening gehouden met de versterkte handhavingstrategie (VHS) mest, zoals benoemd in de derogatiebeschikking. Deze strategie is erop gericht om fraude tegen te gaan en de naleving van de mestregelgeving te verbeteren. Afstemming met RVO vindt plaats over de uitvoering van controles en de bestuursrechtelijke afhandeling.

Voorwaarden derogatiebeschikking

Voor het aanvragen en behouden van een derogatievergunning moet aan voorwaarden worden voldaan, onder andere dat een bedrijf in zijn bedrijfsvoering over minstens 80% grasland moet beschikken. Ook dient een bedrijf een bemestingsplan op te stellen en bij te houden. Het niet voldoen aan 1 of meer van de voorwaarden, kan leiden tot intrekking van de derogatievergunning. Indien de derogatievergunning wordt ingetrokken of niet wordt verleend, is de reguliere stikstofgebruiksnorm dierlijke meststoffen van kracht. Daarnaast heeft intrekking van de derogatievergunning ook uitsluiting van derogatie in het opvolgende kalenderjaar tot gevolg.

Methode

Aantal aanvragen

Het aantal meldingen en verleende vergunningen voor de derogatie is in 2020 (17.041) licht gedaald ten opzichte van 2019 (18.118). Ook het areaal landbouwgrond is met 4,9% afgenomen. Mogelijke oorzaak van de daling is dat deelnemers zich pas in september 2020 konden aanmelden voor de derogatievergunning.

Aantal controles

Alle 17.041 bedrijven met een aangevraagde derogatievergunning zijn administratief gecontroleerd door RVO (100%-controle). Er zijn uiteindelijk 16.841 vergunningen verleend (tabel 1). Van deze bedrijven moet op basis van de derogatiebeschikking 2020-2021 minstens 5% (artikel 11, lid 1) door de NVWA fysiek worden gecontroleerd om te beoordelen of aan de voorwaarden van de artikelen 7 en 8 van de derogatiebeschikking wordt voldaan. Er wordt zoveel mogelijk risicogebaseerd geselecteerd voor de te controleren bedrijven. In totaal zijn er 846 bedrijven fysiek gecontroleerd (5,0%) en is dus aan de voorwaarde voldaan. Door de coronamaatregelen die al in maart van 2020 van kracht werden en ook nog van toepassing waren in de periode dat in het najaar van 2020 de controles van start gingen, is de werkwijze zodanig aangepast om de fysieke contacten op de gecontroleerde bedrijven zo veel mogelijk te beperken.

status vergunningen	aantal
Geregistreerde aanvragen	17.041
Verleende vergunningen	16.841

Tabel 1: aantal aangevraagde en verleende derogatievergunningen 2020. Een aanvraag kan door het bedrijf ingetrokken worden of afgewezen worden door RVO.

Interventiebeleid

Bij een aantal overtredingen bestaat volgens het interventiebeleid de mogelijkheid tot herstel. Herstel is mogelijk bij bijvoorbeeld kleine onjuistheden in het bemestingsplan. Indien een overtreding volgens het interventiebeleid hersteld wordt, stuurt de NVWA een schriftelijke waarschuwing naar het gecontroleerde bedrijf. In andere gevallen (niet herstelde of niet te herstellen bevindingen of meerdere bevindingen) wordt een rapport van bevindingen opgemaakt ten behoeve van RVO, die vervolgens de derogatievergunning kan intrekken. Een rapport van bevindingen wordt ook opgemaakt bij constatering van overtredingen van de administratieve verplichtingen.

Resultaten

Naleving derogatievoorwaarden 2020

Van de 846 geïnspecteerde bedrijven voldeden 732 bedrijven (86,5%) direct aan de derogatievoorwaarden 2020. Bij 114 bedrijven (13,5%) werd niet aan 1 of meerdere derogatievoorwaarden voldaan (tabel 2).

Vervolgacties en/of sanctiemaatregelen

Er zijn in totaal 73 schriftelijke waarschuwingen afgegeven voor overtredingen die zijn hersteld. Daarnaast zijn er 85 rapporten van bevindingen opgemaakt die betrekking hebben tot derogatievoorwaarden of administratieve verplichtingen (of een combinatie daarvan) (tabel 3).

fysieke controleresultaten derogatievoorwaarden	aantal
Fysieke controles 2020 door NVWA	846
Akkoord controles	732
Niet-akkoord controles	114

Tabel 2: fysieke controleresultaten derogatievoorwaarden 2020

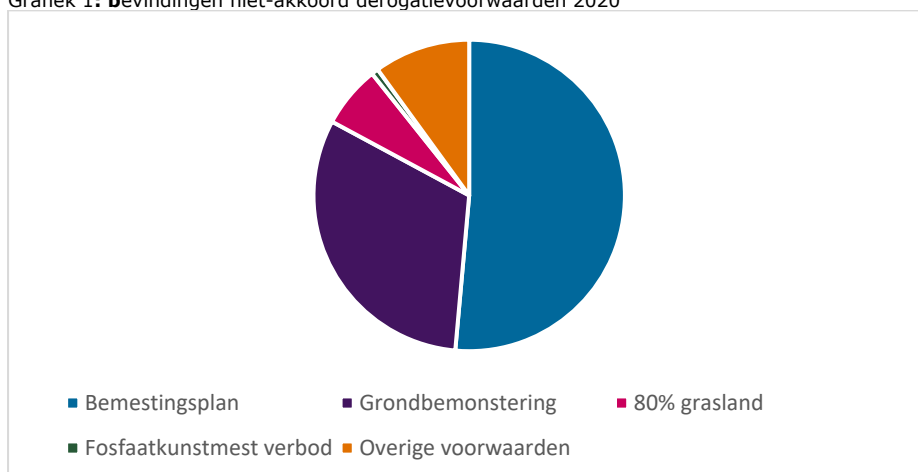
vervolgacties en/of sanctiemaatregelen	aantal
Schriftelijke waarschuwing	73
Rapport van bevindingen	85

Tabel 3: vervolgacties en of sanctiemaatregelen

Bevindingen

De meest voorkomende overtreding is een onjuist/onvolledig bemestingsplan (grafiek 1). Dit komt mede doordat een foutief bemestingsplan het gevolg kan zijn van een andere overtreding. Daarnaast is grondbemonstering een aandachtspunt. De afwijkingen van de overige voorwaarden hadden voornamelijk betrekking op het overschrijden van 1 of meerdere gebruiksnormen.

Grafiek 1: bevindingen niet-akkoord derogatievoorwaarden 2020

Conclusie

Hoewel de coronamaatregelen in 2020 de normale werkwijze hebben verstoord, is de verplichte 5% van de bedrijven met een derogatievergunning fysiek gecontroleerd. Op basis van de controlebevindingen kan geconcludeerd worden dat ten minste 5 van de 6 derogatiebedrijven die door de NVWA fysiek zijn gecontroleerd de voorwaarden goed naleven.

Vervolg

De derogatiebeschikking die op 17 juli 2020 is afgegeven loopt in 2021 af. In 2021 vindt een nieuwe ronde van fysieke inspecties plaats met betrekking tot de in 2021 verleende vergunningen. De inspecties op de derogatievoorwaarden in de komende jaren zijn afhankelijk van het wel of niet verlenen van de derogatiebeschikking door de Europese Commissie.